

« حرملتی هم که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده نکند در واقع زنده نیست، حرملتی هم که اهمیت دفاع را درک نکند به یک معنا زنده نیست، ما نمی توانیم چشم و قدرت تحلیل داشته باشیم توطئه عمیق عناد آمیز استکبار علیه اسلام و انقلاب و نظام اسلامی را ببینیم در عین حال به فکر دفاع نباشیم خدا آن روز را نیاید که این ملت و بزرگیدگانش از تهاجم عودانه خباث آمیز استکبار جهانی و در رأس آنها آمریکا دچار غفلت بشود. »
مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدخله العالی)

« کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به ریاست رئیس ستاد کل نیروهای مسلح بالاترین مرجع تصمیم گیری در حوزه پدافند غیرعامل کشور است که تصمیمات آن با ابلاغ رئیس کارگروه مزبور، برای همه دستگاه های لشکری، کشوری، بخش دولتی و عمومی غیردولتی لازم الاجراست... »
قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور (۱۴۰۲/۰۶/۱۲)

تصویب نامه

وزیر محترم کشور

وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی

سردار معاون محترم هماهنگ کننده ستاد کل نیروهای مسلح

سردار رئیس محترم سازمان پدافند غیرعامل کشور

سلام علیکم

باصطوات بر محمد و آل محمد و احترام؛ به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدخله العالی) هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ تشکیل گردید و در جهت تسری الزامات قانون فوق الذکر، پیشنهاد آن سازمان مبنی بر ابلاغ مجدد نظام عملیاتی پدافند مردم محور (صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از تهدید و جنگ) - مصوبه شماره ۱۶۰/۱/۲۰۶۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۲۵ - را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

نظام عملیاتی پدافند مردم محور

(صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از تهدید و جنگ)

مقدمه

مردم (نیروی انسانی) هر کشوری با ارزش ترین سرمایه و اصلی ترین مولفه اقتدار هر کشوری محسوب می شوند که صیانت و حفاظت از جان و مال آن ها از اصول اولیه و اهداف اصلی نظام پدافند غیرعامل است. یکی از راهبردهای اساسی دشمنان انقلاب اسلامی تاثیرگذاری بر مردم در جهت کاهش تاب آوری است تا با تقابل مردم در برابر حکومت، موجب کاهش قدرت ملی و واگرایی ملت و دولت شوند لذا صیانت از مردم، اداره آنها و خدمات رسانی مناسب در شرایط اضطراری، امری اجتناب ناپذیر جهت حفظ و ارتقاء پایداری ملی خواهد بود.

پدافند غیرعامل مجموعه اقدامات غیرمسلحانه ای است که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت های ضروری، ارتقای پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران و در نهایت ایجاد امنیت ملی می شود، بکارگیری تمهیدات و ملاحظات پدافند غیرعامل که قبل از وقوع بحران و در زمان عادی تهیه و اجرا می شوند طراحی برای تمامی

گام‌های مدیریت بحران را در بر می‌گیرند و کارایی دفاعی طرح‌ها و پروژه‌ها را در زمان بحران افزایش خواهند داد، در واقع، اقدامات زیرساختی، مدیریتی و ساختاری پدافند غیرعامل تسهیل‌کننده مدیریت بحران‌هاست.

هماهنگی برنامه‌ها و تمهیدات ستادهای مدیریت بحران، مهمترین عامل در کنترل و مهار بحران‌هاست، تشریح وظایف و مسئولیت‌ها در هر یک از سازمان‌ها و نهادهای عهده‌دار مسئولیت در مدیریت بحران، ارتباطات میان‌بخشی سازمان‌ها و ارگان‌های موثر در سازوکار مدیریت بحران، سلسله مراتب مدیریت بحران و همچنین ارزیابی سازوکار هماهنگی مدیریت بحران در وضع موجود از مواردی است که می‌تواند موجب تسهیل در فرایند مدیریت بحران شود و البته برنامه‌های آموزشی و ارتقاء سطح آگاهی مدیران در زمینه مفاهیم اصلی پدافند غیرعامل و مدیریت بحران می‌تواند موجب تسهیل در روند اجرای برنامه‌ها شود؛ بنابراین و به‌منظور حفظ آرامش جامعه در شرایط اضطراری، صیانت و حفاظت از جان و مال مردم و اداره و سازماندهی آنان جهت تسهیل در مدیریت بحران و کاهش آسیب‌های احتمالی ناشی از وقوع تهدیدات غیرمترعارف (نوین) و اقدامات خصمانه دشمن در شرایط اضطراری، تدوین نظام عملیاتی پدافند مردم محور (صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از تهدید و جنگ) در دستور سازمان پدافند غیرعامل کشور قرار گرفت.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات

- ۱) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۲) قرارگاه پدافند مردم محور: قرارگاه پدافند مردم محور (لشکری و کشوری) که برای هدایت، راهبری و مدیریت پیامدهای ناشی از جنگ در حوزه حفاظت و صیانت از مردم تشکیل می‌شود و اجرای اقدامات عملیاتی پدافند مردم محور را در استان‌ها، شهرستان‌ها و دستگاه‌های اجرایی و نیروهای مسلح راهبری، هدایت و نظارت می‌کند.
- ۳) بحران ناشی از جنگ: پیامدهای جدی ناشی از وقوع مخاطره نظامی یا تهدید از طرف دشمن در بخش غیرنظامی و در حوزه‌های زیستی، سایبری، شیمیایی، پرتوی، تروریستی، نظامی و یا ترکیبی است که منجر به خسارات و اثرات منفی گسترده انسانی و زیرساخت‌ها می‌شود.
- ۴) مخاطره نظامی: به هر نوع تهدید، پیامد، حادثه یا اقدام با منشاء پیدایش از طرف دشمن در حوزه‌های زیستی، سایبری، شیمیایی، پرتوی، تروریستی، نظامی و یا ترکیبی از آنها که با هدف ضربه‌زدن به منافع ملی باشد، اطلاق می‌گردد.
- ۵) تهدید: هر عنصر یا وضعیتی که پیش شرط وقوع یک حادثه یا رویداد ناگوار باشد و موجودیت منافع، امنیت ملی و یا ارزش‌های حیاتی کشور را به خطر اندازد، تهدید محسوب می‌گردد.
- ۶) شرایط اضطراری: وضعیتی است که در پی وقوع تهدید یا مخاطره و قریب‌الوقوع بودن یا بعد از وقوع آن ایجاد می‌شود و نیاز به اقدامات فوق‌العاده برای پاسخ دارد.
- ۷) صیانت از سرمایه‌های انسانی: ایجاد ساز و کار لازم بمنظور حفظ کردن سرمایه‌های انسانی و بصورت عام، جمعیت یک منطقه می‌باشد که جزء منافع ملی حیاتی هر کشوری محسوب می‌شود و در راهبرد تهاجمی دشمن از محوری‌ترین اهداف آنها می‌باشد و با سه رویکرد؛ مردم‌داری، مردم‌یاری و مردم‌بانی موردنظر است.
- ۸) آسیب‌پذیری: ضعف و کمبودهای مادی و غیرمادی شامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی در جامعه که باعث می‌شود وقوع تهدیدات منجر به بحران شود.
- ۹) پاسخ: مجموعه فعالیت‌ها و اقداماتی است که با وقوع حادثه آغاز شده و شامل هشدار سریع، تخلیه، جستجو، نجات و امداد، تامین امنیت و نظیر آن، متناسب با ویژگی‌های هر بحران می‌باشد.
- ۱۰) مقابله: اقداماتی است که برای توقف تهدید، حمله یا حادثه و ممانعت از توسعه، رفع یا کاهش خسارات ناشی از آنها انجام می‌شود.
- ۱۱) بازسازی و بازتوانی: به مجموعه تدابیر و اقداماتی گفته می‌شود که برای ترمیم و بهبود خدمات و ساختارها، معیشت، توانمندی و شرایط زندگی جوامع متأثر از حوادث و سوانح انجام می‌شود؛ به‌نحوی که موجب ارتقای توانایی و ظرفیت آنها در جهت کاهش خطر حوادث آتی شود.
- ۱۲) تاب‌آوری: به توانایی یک نظام یا جامعه در معرض مخاطرات، برای ایستادگی، تحمل و سازگاری در برابر حوادث و سوانح و بازتوانی و بازسازی موثر و به موقع جامعه آسیب‌دیده گفته می‌شود.
- ۱۳) آمادگی: مجموعه تدابیر و اقداماتی است که ظرفیت جامعه و دستگاه‌های مسئول را برای پاسخ موثر به حوادث و سوانح افزایش می‌دهد بطوری که خسارات انسانی و مادی ناشی از آن را به حداقل می‌رساند.

- ۱۴) **تهدیدات غیرمتعارف (نوین):** توانایی و استعداد دشمن در استفاده از سلاح غیرمتعارف از جمله زیستی، شیمیایی، هسته‌ای، سایبری، فناوری و ترکیبی از آنها برای ایجاد خطر و آسیب به جمعیت، محیط زیست و حیات انسانی و موجودات زنده تهدیدات غیرمتعارف (نوین) گفته می‌شود.
- ۱۵) **تاسیسات پرخطر:** به مجموعه مراکز و بخش‌های فعال که بطور بالقوه در درون خود دارای خطرانی هستند و می‌توانند تحت شرایطی سلامت و ایمنی انسان و محیط را به مخاطره انداخته و سبب خسارات مادی و معنوی شوند اطلاق می‌گردد.
- ۱۶) **مصون‌سازی:** اقداماتی است که سبب می‌شود تاثیر تهدیدات دشمن بر زیرساخت‌ها، جامعه و پیکره کشور کاهش، در حد صفر و یا بی‌اثر شود.
- ۱۷) **تهدیدات ترکیبی:** به تهدیداتی که ترکیبی از دو یا چند تهدید از حوزه‌های مختلف تهدیدات نظامی، زیستی، پرتوی، شیمیایی، سایبری و فناوری و سایر حوزه‌ها به صورت همزمان باشد، اطلاق می‌گردد.
- ۱۸) **دستگاه اجرایی:** کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم تصریح و یا ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه‌های اجرایی نامیده می‌شوند.
- ۱۹) **پدافند مردم محور:** به مجموعه اقدامات و تدابیر در حوزه مردم و زیرساخت‌های خدمات‌رسانی و تامین نیازهای اساسی مردم با هدف صیانت و حفاظت از جان و مال مردم، ارتقاء آستانه تحمل مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از جنگ، پایداری و استمرار تامین نیازمندی‌های ضروری آن‌ها، اطمینان بخشی، آرامش بخشی و افزایش همگرایی مردم و حاکمیت پدافند مردم محور اطلاق می‌شود.

۲۰) **اقدامات پدافند مردم محور:** اقدامات پدافند مردم محور شامل دو بخش می‌شود؛

- الف) اقدامات عملیاتی:** مجموعه اقدامات طرح‌ریزی، سازماندهی، آموزش، تجهیز، تمرین، رزمایش، بازخورد و اصلاح و حصول آمادگی
- ب) اقدامات زیرساختی:** به مجموعه اقداماتی که تداوم کارکردها و حصول به اهداف آمادگی و مقابله را تسهیل و تضمین می‌نماید؛ شامل زیرساخت‌های حیاتی، کلیدی و ضروری شهری از قبیل زیرساخت تخلیه و اسکان، پناهگاه، ذخایر غذا و مایحتاج اساسی، زیرساخت آب، برق، گاز، حمل و نقل، بهداشت، امنیت، ارتباطات و امثال آن.

ماده ۲- اسناد بالادستی

- ۱) رهنمودها، منویات و تدابیر مقام معظم رهبری ^(مدظله‌العالی) در تاریخ ۱۳۹۷/۰۸/۰۶ در جمع مسئولان پدافند غیرعامل
- ۲) سیاست‌های کلی نظام در موضوع پدافند غیرعامل ابلاغی مقام معظم رهبری ^(مدظله‌العالی) ۱۳۸۹/۱۱/۲۹
- ۳) قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۴) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور
- ۵) قانون احکام دائمی برنامه توسعه کشور - ماده ۵۸
- ۶) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران
- ۷) مصوبات کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

ماده ۳- قلمرو

قلمرو این سند؛ دستگاه‌های اجرایی، نیروهای مسلح و کلیه نهادهای دولتی و خصوصی مرتبط با زیرساخت‌های تامین‌کننده نیازهای اساسی و حیاتی مردم، سرمایه‌های انسانی فعال در مراکز حیاتی، حساس و مهم تعریف شده است.

ماده ۴- هدف

صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از جنگ، تهدیدات و اقدامات غیرطبیعی، انسان‌ساخت و غیرمتعارف (نوین)

ماده ۵- منظور

- ۱) تدوین نظام تصمیم‌گیری، فرماندهی، مدیریت عملیاتی و اجرایی پدافند مردم محور در سطوح ملی، استانی و شهرستانی.
- ۲) تعیین نقش‌ها و وظایف دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و تبیین نحوه تعامل آنها برای صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری.

- ۳) بکارگیری منابع ملی، استانی و شهرستانی برای صیانت و حفاظت از کرامت، جان و مال مردم در شرایط اضطراری.
۴) تعیین روابط بین بخش‌های کشوری و لشکری در ارتباط با صیانت از مردم در شرایط اضطراری.
۵) فرهنگ‌سازی، حفظ روحیه جهادی، آموزش و ارتقای آمادگی مردم و نهادهای اجرایی کشور جهت مقابله با تهدیدات مردم محور.

ماده ۶- ماموریت

- قرارگاه پدافند مردم محور اجرای ماموریت‌های زیر را در دستگاه‌های اجرایی هدایت، راهبری و نظارت می‌کند؛
- ۱) تامین نیازهای اساسی و ضروری مردم از قبیل آب، نان و غذا، سرپناه، بهداشت و سلامت، انرژی و امنیت.
  - ۲) ایجاد آرامش روانی در جامعه با اطلاع‌رسانی صحیح، دقیق و به موقع، مدیریت رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی.
  - ۳) ایجاد آمادگی شامل سازماندهی، آموزش و تمرین، رزمایش و تجهیز و اقدامات زیرساختی (ذخائر).
  - ۴) پایدارسازی خدمات و مدیریت فضای سایبری کشور، شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های مجازی و شبکه‌های خدماتی مردم.
  - ۵) تامین امنیت محیط‌های پیرامون مراکز جمعیتی و جلوگیری از اقدامات مختل‌کننده امنیت.
  - ۶) صیانت و حفاظت از جان و مال مردم با اقدامات عملیاتی پدافند مردم‌محور در برابر تهدیدات غیرمتعارف (نوبین).
  - ۷) تهیه و تدوین طرح‌های عملیاتی پاسخ به شرایط اضطراری از قبیل جستجو، امداد و نجات، تدفین، آواربرداری، تخلیه و اسکان، درمان و سایر.

ماده ۷- اهداف عملیاتی

هدف کلان عملیات پدافند مردم محور، صیانت و حفاظت از مردم است که تحقق آن، مستلزم دستیابی به اهداف عملیاتی زیر می‌باشد؛

- ۱) استقرار زیرساخت‌های لازم برای حفاظت از مردم و ذخایر راهبردی احتیاط در شرایط اضطراری.
- ۲) افزایش تاب‌آوری و ارتقاء آستانه تحمل مردمی قبل، حین و بعد از شرایط اضطراری.
- ۳) حفظ انسجام و ارتقاء همبستگی و همگرایی بین مردم و حاکمیت.
- ۴) توانایی اداره امور مردم با تامین، ذخیره‌سازی و توزیع مایحتاج اساسی مردم در شرایط اضطراری.
- ۵) مصونیت بخشی نیروی انسانی ویژه، متخصص و فعال در مراکز حیاتی و حساس.

ماده ۸- راهبردهای عملیاتی

راهبردهای عملیاتی پدافند مردم محور زیر در راستای اهداف فوق تعریف می‌شوند:

- ۱) تامین نیازهای ضروری، حیاتی و اولیه مردم و پیش‌بینی تامین نیازهای اساسی ثانویه.
- ۲) توسعه مشارکت‌های مردمی در مدیریت شرایط اضطراری بحران ناشی از تهدید و جنگ با سازماندهی مردم در قالب سازمان بسیج مستضعفین و سایر ساختارها و نهادهای مردمی هم‌سو.
- ۳) ارتقای آمادگی عملیاتی پدافند مردم محور از قبیل طرح‌ریزی، سازماندهی، آموزش، تجهیز، تمرین، رزمایش و ارزیابی در سطوح ملی، استانی و شهرستانی.
- ۴) حفظ آرامش روانی جامعه با اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی به موقع، آرامش‌بخشی و مقابله با عملیات روانی دشمن بر مردم.
- ۵) ایجاد زیرساخت‌های چندمنظوره امن حوزه حفاظت و صیانت مردم (پناهگاه و ذخایر).
- ۶) ارتقاء ضریب اطمینان کارکرد زیرساخت‌های حوزه مردم از طریق نظارت و کنترل مداوم.
- ۷) مدیریت امن و پایدار فضای سایبری ملی و استانی و هدایت افکار عمومی مردم در بحران ناشی از جنگ.
- ۸) ارتقاء ظرفیت آتش‌نشانی‌ها و سایر ظرفیت‌های دستگاه اجرایی کشور به ابزارهای رفع آلودگی و مقابله با تهدیدات نوین.
- ۹) بسیج منابع مادی و انسانی در سطوح سه‌گانه ملی، استانی و شهرستانی در جهت تسهیل مدیریت بحران ناشی از جنگ.
- ۱۰) ساماندهی و انتقال مراکز پرخطر به خارج از شهرها و مراکز جمعیتی و کاهش آسیب‌پذیری آنها در صورت عدم امکان جابجایی.
- ۱۱) ایجاد هماهنگی و هم‌افزایی بین دستگاه‌های اجرایی و نیروهای مسلح و استفاده از ظرفیت نیروهای بسیجی.

ماده ۹- سطوح عملیاتی پدافند مردم محور

نظام عملیاتی پدافند مردم محور در سه سطح الف- سطح شهرستانی ب- سطح استانی پ- سطح ملی به شرح زیر تعریف می شود:

الف- سطح شهرستان: سطحی از عملیات پدافند مردم محور است که امکانات و منابع انسانی و مادی شهرستان برای کنترل مقابله و مدیریت پیامدهای حادثه و اقدام دشمن بر مردم و زیرساخت های مرتبط با آن کافی باشد.

ب- سطح استان: سطحی از عملیات پدافند مردم محور است که امکانات و منابع انسانی و مادی استان برای کنترل، مقابله و مدیریت پیامدهای حادثه و اقدام دشمن بر مردم و زیرساخت های مرتبط با آن کافی باشد.

پ- سطح ملی: سطحی از عملیات پدافند مردم محور است که کنترل، مقابله و مدیریت پیامدهای حادثه و اقدام دشمن بر مردم و زیرساخت های مرتبط با آن به بسیج منابع و امکانات ملی نیاز داشته باشد.

ماده ۱۰- روابط و مسئولیت ها

۱) هدایت عملیاتی در سطح ملی با ریاست رئیس جمهور (یا معاون اول رئیس جمهور) و جانشینی وزیر کشور و هماهنگ کنندگی رئیس سازمان می باشد.

۲) در سطوح استانی و شهرستانی، هدایت عملیاتی به عهده قرارگاه هایی است که با مسئولیت وزارت کشور و مشارکت سازمان تشکیل و سازماندهی می شود.

سطوح	فرمانده	جانشین	هماهنگ کننده	ساختار
ملی	رئیس جمهور / معاون اول	وزیر کشور	رئیس سازمان	قرارگاه مردم محور ملی
استانی	استاندار	فرمانده سپاه استان	مدیرکل پدافند غ ع استان	قرارگاه استانی
شهرستان	فرماندار	فرمانده سپاه شهرستان	معاون سیاسی- امنیتی	قرارگاه شهرستانی

۳) در سطوح استانی/شهرستانی، قرارگاه پدافند مردم محور با ریاست استاندار/فرماندار و جانشینی فرماندهان سپاه استانی/شهرستانی و هماهنگ کنندگی مدیرکل پدافند غیرعامل استان/ معاون سیاسی- امنیتی شهرستان تشکیل می شود.

۴) به دنبال وقوع مخاطره یا حادثه در قلمرو یک شهرستان، فرماندار بعنوان فرمانده قرارگاه پدافند مردم محور در شهرستان ضمن اطلاع رسانی به استاندار، در صورت لزوم اعلام شرایط اضطراری می کند و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران را برعهده می گیرد، فرماندار در صورت رفع شرایط اضطراری، خاتمه آن را اعلام می کند.

۵) در صورتی که فرماندار، میزان یا شدت حادثه یا بحران را فراتر از ظرفیت پاسخ شهرستان محل وقوع حادثه تشخیص دهد، مراتب را به استاندار گزارش می دهد. استاندار در صورت تایید گزارش وی، ضمن اطلاع رسانی به رئیس سازمان، فرماندهی قرارگاه پدافند مردم محور در استان را برعهده می گیرد؛ استاندار در صورت رفع شرایط اضطراری، خاتمه آن را اعلام می کند.

۶) مدیریت، پایش و راهبری اداره امور مردم در بحران های ملی و صیانت از سرمایه های انسانی در شرایط اضطراری برعهده رئیس جمهور می باشد که فرماندهی عملیات پاسخ به بحران را مستقیماً برعهده می گیرد و در صورت نیاز به ظرفیت ها و توانمندی نیروهای مسلح در پاسخ به بحران، بکارگیری نیروی انسانی، منابع و امکانات حوزه لشکری در مدیریت و رفع شرایط اضطراری، براساس آئین نامه بند (ص) ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور اقدام می شود. در بحران سطح ملی اعلام شروع و خاتمه شرایط اضطراری با رئیس جمهور است.

۷) قرارگاه پدافند مردم محور؛ مراحل طرح ریزی، سیاست گذاری، هدایت، نظارت، کنترل و ارتقاء آمادگی، راهبری توسعه و تجهیز زیرساخت های مردم محور و نیز توانمندسازی قرارگاه های پدافند مردم محور در استان ها و شهرستان ها را برعهده دارد.

۸) سازمان، طرح ریزی، برنامه ریزی، هدایت، ایجاد آمادگی و تمرینات و آماده سازی زیرساخت های مربوطه را نظارت و راهبری نموده و از میزان آمادگی زیرساخت های مربوطه با انجام رزمایش در کلیه سطوح، لایه ها و جنبه ها، ارزیابی و حصول اطمینان نموده و به کمیته دائمی گزارش می کند.

۹) سازمان ها و دستگاه های اجرایی، مسئول واپایش بحران های حوزه ماموریت خود هستند و اقدامات خود را بی درنگ به قرارگاه پدافند مردم محور استان و کشور گزارش می کنند؛ سازمان های یاد شده موظفند با نظارت و راهبری مستمر و دقیق، ملاحظات صیانت و حفاظت از مردم را در کلیه زیرساخت های حوزه ماموریت خود اعمال نمایند.

ماده ۱۱- تدبیر عملیات

قرارگاه پدافند مردم محور، عملیات حفاظت و صیانت از جان و مال مردم توسط دستگاه های اجرایی کشوری و لشکری را در چارچوب نظام جامع دفاعی کشور با بسیج منابع مادی و انسانی کشوری و لشکری و بهره گیری از ظرفیت تشکل های مردم نهاد و نهادهای غیردولتی، طی سه مرحله؛ قبل، حین و پس از شرایط اضطراری با رویکردهای پیش بینانه، پیشگیرانه، مقابله و واکنش اقدام به طراحی، برنامه ریزی، هدایت، راهبری و نظارت می کند.

ماده ۱۲- اجرا

عملیات صیانت و حفاظت از مردم در سه بازه زمانی: الف- قبل از شرایط اضطراری ب- حین شرایط اضطراری پ- پس از شرایط اضطراری اجرا می گردد و به ترتیب معادل عملیات پدافند پیش بینانه، پیشگیرانه و واکنش گرانه خواهد بود. تمرکز نظام عملیاتی صیانت و حفاظت از مردم بر عملیات های پیشگیرانه، انجام هماهنگی ها و استفاده از ظرفیت های موجود در مردم، دستگاه ها و نیروهای مسلح خواهد بود.

الف- قبل از شرایط اضطراری:

- ۱) ایجاد زیرساخت های کلیدی و ضروری امن و پایدار با قابلیت جایگزینی و پشتیبانی.
- ۲) کاهش آسیب پذیری و مصون سازی زیرساخت های حیاتی و کلیدی شهری در برابر حوادث و تهدیدات غیرمتعارف (نوبن).
- ۳) حفظ و تداوم کارکرد خدمات اضطراری و کنترل و آمادگی زیرساخت ها.
- ۴) پیش بینی ذخایر راهبردی نیازهای اساسی و اصلی مردم و استقرار سامانه تامین و ذخیره سازی مایحتاج اساسی مردم در شرایط اضطراری.
- ۵) سازماندهی مناسب منابع، نیروی انسانی، مراکز معین و مشارکت مردمی با بهره گیری از ظرفیت سازمان بسیج، تشکل های مردم نهاد و سازماندهی دستگاه های اجرایی و نهادهای غیردولتی.
- ۶) ارتقاء آمادگی مردم و مدیران دستگاهی جهت مقابله و پاسخ به حوادث و تهدیدات غیرمتعارف (نوبن) با اجرای رزمایش و تمرین طرح های پدافند غیرعامل در دستگاه های اجرایی و جامعه و پایش میزان آمادگی ها.
- ۷) توسعه، تعمیق و ساماندهی آموزش های عمومی و تخصصی پدافند غیرعامل در اقشار مختلف مردم در برابر تهدیدات نوبن (حوزه های سایبری، زیستی، شیمیایی و پرتوی).
- ۸) تقسیم کار و هماهنگی بخش های لشکری و کشوری متناسب با ظرفیت ها و توانمندی های بالقوه در هر بخش همراه با اشتراک گذاری متقابل سوابق، تجارب و یافته های علمی و تجربی در شرایط اضطراری.
- ۹) شناسایی، برنامه ریزی و طبقه بندی و ایجاد شبکه ها و سامانه های موازی تامین، ذخیره، انتقال و توزیع انرژی، حمل و نقل، ارتباطات، بهداشت و درمان، آب، غذا و دارو و سایر زیرساخت های اساسی.

ب- حین شرایط اضطراری:

- (۱) مدیریت و کنترل صحنه بحران‌ها با عملیاتی نمودن سامانه فرماندهی و کنترل حادثه و هوشیاری و آمادگی برای انجام عملیات ترکیبی دشمن.
- (۲) تعیین و اعلام وضعیت، هشدارباش و تعیین سطوح شرایط اضطراری.
- (۳) ارزیابی بلادرنگ از شدت وسعت بحران، تلفات و خسارات احتمالی (برآورد خسارت).
- (۴) برقراری نظم و امنیت عمومی در گستره وقوع بحران.
- (۵) اعمال قرنطینه و محدودسازی گسترش بحران بمنظور جلوگیری از توسعه پیامدهای وقوع مخاطره.
- (۶) پایش لحظه‌ای تغییرات، تحولات و واکنش‌های رفتاری جمعیت (مردم) در شرایط اضطراری.
- (۷) امداد و نجات، تخلیه و اسکان اضطراری و موقت مردم.
- (۸) حفظ و استمرار چرخه تولید و ارائه خدمات و اقلام ضروری و نیازهای حیاتی و توزیع مایحتاج اساسی مردم در شرایط اضطراری (اداره موقت مردم).

پ- پس از شرایط اضطراری:

- (۱) آرامش بخشی و اطمینان بخشی با اطلاع رسانی مناسب و بهنگام در جامعه با بکارگیری صحیح رسانه‌ها.
- (۲) اداره امور مردم و ساماندهی امور زیربنایی در جهت بازگشت به وضع قبلی.
- (۳) برقراری خدمات زیرساختی عمومی و استمرار تامین نیازهای حیاتی و اصلی.
- (۴) آواربرداری و بازگشایی معابر اصلی و استمرار فعالیت شریان‌های حیاتی و اساسی کشور.
- (۵) اسکان موقت مردم و دفن بهداشتی فوت شدگان.
- (۶) بازسازی و ترمیم، بازیابی و بازتوانی بمنظور حفظ پویایی، کارآمدی و مقابله با بحران‌های متوالی.
- (۷) مستندسازی، ثبت سوابق و درس آموخته‌ها جهت رفع نقاط ضعف و تقویت نواحی قابل بهبود.

ماده ۱۳- وضعیت‌های عملیاتی

سه وضعیت سفید، زرد و قرمز در این نظام در نظر گرفته شده که به ترتیب بصورت زیر تعریف می‌شوند؛

- (الف) شرایط عادی
(ب) احتمال ورود به شرایط اضطراری و آستانه بحران
(ج) شرایط اضطراری

وضعیت	سفید (عادی)	زرد (احتمال ورود به شرایط اضطراری)	قرمز (شرایط اضطراری)
شواهد و قرائن:	* تحرکات طبیعی * اظهار نظرهای غیرنظامی * همکاری متداول * روابط معمول اقتصادی * روال عادی فعالیت‌ها * سلامت و ایمنی مردم	* احتمال عملیات نظامی * انجام عملیات چریکی یا نامنظم گسترده * تهدید به عملیات نظامی * حمله محدود زمینی و دریایی یا موشکی * نقض حریم هوایی و پیاده سازی نیرو در مجاورت مرزها	* تهاجم نظامی گسترده به اهداف استراتژیک * پیش روی در مرزها و اشغال جزایر * جنگ تمام عیار ترکیبی (نظامی و بقیه ترکیبات) * تلفات انسانی

مسئول و اعضاء کمیته تعیین و مرجع تصویب وضعیت عملیاتی در سطوح مختلف قرارگاه پدافند مردم محور در جدول زیر مشخص شده است؛

سطح	مسئول	اعضای کمیته تعیین وضعیت	مرجع تصویب وضعیت
شهرستانی	فرماندار (رئیس کمیته پدافند غیر عامل شهرستان)	اعضای کمیته پدافند غیرعامل شهرستان	شورای تامین استان (تا سطح زرد)
استان	استاندار (رئیس کمیته پدافند غیر عامل استان)	اعضای کمیته پدافند غیرعامل استان	شورای امنیت کشور (تا سطح زرد)
ملی	رئیس جمهور (فرمانده قرارگاه)	اعضای کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور	شورای عالی امنیت ملی (سطح قرمز)

تبصره: در شرایط جنگی، کلیه وضعیت‌ها توسط شورای عالی امنیت ملی در سطح ملی تعیین می‌شود.

ماده ۱۴- وظایف و نقش سازمان‌ها و دستگاه‌ها

- ۱) جمعیت هلال احمر مسئول جستجو و نجات، جابجایی و اسکان موقت مردم، مراقبت جمعی و تأمین، حفظ و اداره ذخایر راهبردی و توزیع مایحتاج عمومی مردم آسیب‌دیده و آوارگان، اداره اردوگاه‌های موقت اسکان در شرایط اضطراری است و به امداد پزشکی مصدومین کمک می‌نماید.
- ۲) شهرداری‌ها و سازمان آتش‌نشانی مسئول تأمین خدمات رفع آلودگی، اطفای حریق و مدیریت اجساد و ضایعات و پسمانداری می‌باشند و ایجاد و اداره زیرساخت‌های مناسب شهری برای عملیات پدافند مردم‌محور از قبیل پناهگاه‌ها و فضاهای امن، اسکان موقت، ذخایر شهری، مدیریت امور شهری و همچنین در تخلیه و انتقال مردم کمک می‌کند.
- ۳) وزارت کشور نسبت به تشکیل قرارگاه پدافند مردم‌محور در استان‌ها و شهرستان‌ها اقدام و مدیریت صحنه بحران‌ها، اداره مردم و حفظ امنیت و نظم عمومی را در شرایط اضطراری به‌عهده دارد و با هدایت و راهبری همه دستگاه‌های مسئول و ذی‌ربط، با اعمال قرنطینه و محدودسازی محیط گسترش بحران اقدام به اجرای عملیات پدافند مردم‌محور می‌نماید.
- ۴) سازمان صداوسیما ج.ا.ا نسبت به اطلاع‌رسانی، ارتقاء سطح آگاهی مردم در شرایط اضطراری، اعلام هشدارهای لازم و آرامش‌بخشی، اِقناع و هدایت افکار عمومی و آموزش‌های عمومی پدافند مردم‌محور برای آحاد جامعه اقدام کند.
- ۵) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) موظف به ایجاد امنیت و کنترل عبور و مرور در مناطق حادثه دیده، انتظام امور و تأمین امنیت جان و مال مردم در شرایط اضطراری می‌باشد.
- ۶) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان فوریت‌های پزشکی (اورژانس) امداد پزشکی، نجات، درمان مصدومین، توسعه بهداشت عمومی، و توانمندسازی آموزشی قرارگاه‌های پدافند مردم‌محور را برعهده دارد.
- ۷) وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت نیازهای حیاتی و کالاهای اساسی موردنیاز مردم در شرایط اضطراری را تأمین و امنیت و سلامت غذایی جامعه، محصولات کشاورزی و دام و طیور را پایش و هرگونه آلودگی را به قرارگاه پدافند مردم‌محور گزارش نمایند.
- ۸) وزارت راه و شهرسازی مسئولیت حفظ و تداوم عملکرد زیرساخت حمل و نقل و جابجایی مردم از طریق بنادر، راه‌های مواصلاتی و فرودگاه‌ها و کمک به پایش، پیش‌آگاهی و هشدار وضعیت هواشناسی را برعهده دارد.
- ۹) وزارتخانه‌های نفت و نیرو مسئولیت تأمین سوخت و حامل‌های انرژی، برق‌رسانی و تأمین آب شرب و مصرفی مناطق حادثه دیده در شرایط اضطراری را برعهده دارند.
- ۱۰) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مسئول ایجاد ارتباطات امن و پایدار، مدیریت فضای سایبری و افکار عمومی مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی، پایش لحظه‌ای تغییرات و واکنش‌های رفتاری مردم و انجام خدمات پدافند مردم‌محور مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌باشد.

۱۱) سازمان بسیج مستضعفین با مشارکت در امر سازماندهی و بکارگیری مردم، آموزش مردم، همکاری در امدادرسانی و انتقال مصدومین و تخلیه و اسکان آسیب دیدگان به تسهیل مدیریت بحران (اداره اردوگاه‌ها و مردم، توزیع تجهیزات و مایحتاج مردم و سایر موارد) کمک می‌نماید.

ماده ۱۵- سازمان با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، اصول و قواعد، سند تفصیلی نظام عملیاتی پدافند مردم محور حاوی جزئیات کافی برای قابل درک و قابل اجرا نمودن نظام عملیاتی صیانت و حفاظت از مردم، برای هریک از ارکان این نظام، طرح‌های عملیاتی مربوط به هریک از مأموریت‌های عملیاتی، وظایف کنش‌گران و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، چارچوب‌ها و دستورالعمل‌های عملیاتی و فنی مورد نیاز اجرایی نمودن این نظام را تهیه، تدوین و به مسئولین و کنش‌گران ذی‌نقش ابلاغ می‌نماید و مسئول نظارت بر حسن اجرای این نظام عملیاتی می‌باشد.

ماده ۱۶- اعتبار این سند، ده سال (۱۳۹۹ - ۱۴۰۹ هجری شمسی) می‌باشد که در صورت لزوم بمنظور حفظ روزآمدی، کارآمدی و اثربخشی در مقاطع زمانی سه‌ساله مورد بازنگری قرار می‌گیرد.

ماده ۱۷- دستگاه‌های اجرایی موظفند هرگونه قصور و کوتاهی در اجرای این نظام در زیرساخت‌های را به سازمان گزارش کرده و برابر مقررات با فرد متخلف، برخورد کنند.

ماده ۱۸- سازمان با مستنکفین از این طرح بنا بر تخلف صورت گرفته و براساس شیوه‌نامه‌ای که توسط سازمان تنظیم و ابلاغ می‌گردد برخورد انضباطی کرده و در صورت نیاز از طریق قوه قضائیه اقدام می‌کند.

تبصره: وفق تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان مستنکفان علاوه بر جبران خسارت وارد شده، به مجازات موضوع ماده (۵۷۶) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۰۲ محکوم می‌شوند و چنانچه خسارتی وارد نشده باشد برابر قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ با مستنکف رفتار خواهد شد.

ماده ۱۷- این تصویب‌نامه در هفده ماده و هشتاد و شش بند و یک تبصره در تاریخ بیست و هشتم شهریورماه سال یکهزار و چهارصد و دو هجری شمسی در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی به تصویب رسید.

نظام عملیاتی پدافند مردم محور (صیانت و حفاظت از مردم در شرایط اضطراری بحران ناشی از تهدید و جنگ) مشتمل بر **هفده ماده و هشتاد و شش بند و یک تبصره** که در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۸ در هفتاد و هفتمین جلسه کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره ۱ قانون تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب ۱۴۰۲/۰۶/۱۲ و ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. /هـ

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح

و کارگروه (کمیته) دائمی پدافند غیرعامل کشور

سرلشکر پاسدار محمد باقری

رئیس دفتر فرماندهی معظم کل قوا - دفتر رئیس جمهوری اسلامی ایران - دفتر رئیس قوه قضاییه - دفتر رئیس مجلس شورای اسلامی - دفتر معاون اول رئیس جمهور - رئیس دفتر رئیس ستاد کل نیروهای مسلح دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی ج.ا.ا - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌های نیروهای مسلح - سازمان اداری و استخدامی کشور - سازمان بازرسی کل کشور - دیوان محاسبات کشور - دیوان عدالت اداری - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی - امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - دفتر هیات دولت - روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران - دبیرخانه شوراهای عالی (سلامت و امنیت غذایی، آمایش سرزمین، علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) فضای مجازی، معماری و شهرسازی ایران، هماهنگی ترافیک شهرهای کشور) و دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور